

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วรรณกรรมประเภทนวนิยายเริ่มเข้ามาสู่เมืองไทยในสมัยรัชกาลที่ ๕ โดยนักเรียนไทยที่กลับจากการศึกษาต่อในยุโรปนำมาเผยแพร่ขึ้น ความนิยมในการอ่านหนังสือประเภทนวนิยายจึงนับเป็นก้าวใหม่ของประวัติวรรณกรรมไทย เพราะแต่ก่อนมาคนไทยนิยมค่าประพันธ์หรือยกทรงมานานนับเป็นเวลากว่า ๒๐๐ ปี

นวนิยายในยุคเริ่มแรกของไทยใช้วิธีแปลและคัดแปลงมาจากของต่างประเทศ เรื่องที่แปลในครั้งแรก ๆ และนิยมอ่านกันมาก ได้แก่ เรื่อง ความพยายาม เทลมา เถาสวาท ของ Marie Collelli เรื่องสาวสองพันปี ชุมทรัพย์พระเจ้าโลโลมอน ของไรเคอร์ แอกการ์ค และหนังสือเกี่ยวกับการสอบสวนคดีลึกลับ เช่น ชุกเซอร์ล็อกโฮมส์ ของเซอร์ อาเชอร์ โคนแนคอยส์ เป็นต้น การแปลนวนิยายในยุคเริ่มต้นนี้ ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ^๑ ได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่า มักนิยมแปลเรื่องประเภทตื่นเต้น โลกโฉม หรือประเภทที่มีแนวคิดแบบซินเคอเรลดา คือ เป็นเรื่องรักแบบเพ้อฝัน ไม่ใช่เรื่องที่มีคุณค่าทางวรรณกรรมที่กลายมาเป็นวรรณคดีของอังกฤษในสมัยนี้ เช่น เรื่องของวอลเตอร์ สก็อต ชาร์ล คิกเลนส์ ยอร์ช เอเลียต แทกเคอเรีย เป็นต้น

หลังจากที่มีการแปลนวนิยายตะวันตกแล้ว ก็มีคนไทยคิดแต่งนวนิยายที่มีเนื้อเรื่องแบบไทยและใช้ตัวละครคนไทยบ้าง โดยเฉพาะในยุคที่การศึกษาขยายออกไปสู่ทวยราษฎร์ มีพระราชบัญญัติประถมศึกษาใช้แล้ว จำนวนคนอ่านออกเขียนได้มีปริมาณเพิ่มขึ้น ทำให้คนที่คิดยืมอาชีพทางขายหนังสือพิมพ์หนังสือนวนิยายออกสู่ตลาดมากขึ้น คนที่ได้รับการศึกษาน้อยหรือมาจากครอบครัวที่ไม่ได้มีการศึกษามาก่อน ย่อมนิยมที่จะอ่านหนังสือง่าย ๆ ไม่ต้องใช้สมองมากนัก "ความต้องการที่แตกต่าง

^๑ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, "หัวเลี้ยววรรณคดีไทย" วรรณไวทยาการ (พระนคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๔), หน้า ๗๗.

กันนี้เป็นเหตุให้วงวรรณกรรมแยกคนแค้นและคนอ่านเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่ม Elite คือผู้ที่มีการศึกษาและนิยมวรรณกรรมที่เสริมสร้างสติปัญญา และกลุ่ม "ตลาด" ซึ่งนิยมวรรณกรรมที่ทำให้เกิดความบันเทิงเท่านั้น"^๒ นวนิยายที่คนกลุ่มหลังนิยมจะเป็นนวนิยายพาฝัน มีเรื่องราวของความรักเป็นพื้นฐาน นิยมเรียกกันในสมัยนั้นว่า "หนังสือเริงรมย์" บาง "หนังสือประโลมโลก" บาง หรือ "นวนิยายสืบสตาจค์" บาง ครู อาจารย์ หรือผู้ใหญ่จึงมักจะไม่สนับสนุนให้นักเรียน หรือบุตรหลานอ่านนวนิยายเพราะกลัวว่าจะทำให้เด็กใจแตก

ปัจจุบันนวนิยายในประเทศไทยเป็นวรรณกรรมที่แพร่หลายมาก และได้รับความนิยมจากหลายวงการจนถึงกับยกย่องให้มีความสำคัญในฐานะเป็นงานระดับชาติอย่างหนึ่ง ทั่ววงการตัดสินใจให้รางวัลแก่นวนิยายที่ชนะการประกวดประจำปี เช่น รางวัลจากองค์การ ส.ป.อ. รางวัลของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย รางวัลของสมาคมผู้พิมพ์และจำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย เป็นต้น ทางค่านักการศึกษาก็ได้เห็นความสำคัญของนวนิยายในแง่ต่าง ๆ ดังที่ เจือ สตะเวทิน ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับหนังสือนวนิยายไว้ว่า

นวนิยายเป็นศิลปะสมัยใหม่อย่างหนึ่งที่สังคมไทยในปัจจุบันถือว่ามีความสำคัญ เพราะเป็นวิธีหนึ่งแห่งการให้การศึกษาแก่คนหมู่มาก สำคัญอย่างไรวินั้นพอจะชี้แจงโดยหลักวิชาได้ ๒ สถานด้วยกัน คือ ให้ความบันเทิงเป็นหลักแรก และให้การศึกษาโดยผู้อ่านไม่รู้ตัวเป็นหลักรอง^๓

ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ กล่าวไว้ว่า

^๒กุหลาบ มลลิกะมาส, "ความหมายและขอบเขตของวรรณกรรมปัจจุบัน" วรรณกรรมไทยปัจจุบัน, (เชียงใหม่: วิบูลย์การพิมพ์, ๒๕๑๖) หน้า ๕.

^๓เจือ สตะเวทิน, "การศึกษานวนิยายในมหาวิทยาลัย" วรรณกรรมไทยปัจจุบัน หน้า ๑๑๑.

นวนิยายเรียกได้ว่าเป็นวรรณกรรมที่มีหลายระดับหลายรส
ที่เกือบไม่มีคุณค่าเลย ผู้อ่านอ่านแล้วลืมเสียเกือบจะทันทีที่อ่านจบก็มี
ที่มีทั้งคุณค่าในทางปรัชญาทางสำนวนภาษาที่ไพเราะอย่างยิ่ง และ
ทางอื่น ๆ อีกหลายด้านก็มี

รัฐจวน อินทรกำแหง ได้กล่าวถึงการอ่านนวนิยายไว้ว่า นวนิยายเป็น
หนังสือที่อ่านได้ทั้งจริงและเล่น ถ้าอ่านเล่นก็เอาแต่เพียงความเพลิดเพลิน ถ้า
อ่านจริงก็อ่านอย่างคิด อย่างวิจารณ์เปรียบเทียบกับเล่มอื่น ซึ่งก็ย่อมได้ความ
เพลิดเพลินไปด้วย

นับว่าปัจจุบันนวนิยายเป็นหนังสือที่สังคมไทยยอมรับว่ามีคุณค่า เป็นหนังสือ
ที่ให้ทั้งความบันเทิง ความรู้ และความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ นวนิยายให้ความ
รู้กระจ่างเกี่ยวกับอดีตในค่านิยมประเพณี การดำรงชีวิต การแต่ง
กาย ทำให้เรามองเห็นปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน เช่น
เรื่องสี่แผ่นดิน ของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ช่วยให้เรามองเห็นสังคมไทย
ทั้งในและนอกราชสำนัก เห็นความเปลี่ยนแปลงของบ้านเมืองในยุคต่าง ๆ
เข้าใจปัญหาความขัดแย้งในชีวิตของคนต่างสมัยต่างวัย นวนิยายยังเป็นหนังสือ
ที่เหมาะสมสำหรับนักเขียนจะแสดงอารมณ์ ความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ และแสดง
อุดมคติของตนได้อย่างเต็มที่ การเขียนประเภทนี้จึงมีวงกว้างพอที่จะให้เป็นสื่อ
สำคัญทางลัทธิการเมือง ปรัชญา ศาสนา ตลอดจนจริยธรรมมาสู่ผู้อ่านได้
เช่น ม.ร.ว. นิมิตรมงคล นวรัตน์ ได้แสดงความคิดเห็นทางการเมืองและ

๕ม.ล. บุญเหลือ เทพสุวรรณ, แนะแนวทางการอ่านนวนิยาย,
(พระนคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๒), หน้า ๑.

๕รัฐจวน อินทรกำแหง, การเลือกหนังสือและโสศวัสดุ, (พระนคร:
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๑๕), หน้า ๓๐.

ปัญหาเศรษฐกิจในนวนิยายเรื่อง เมืองนิมิต "คอกไม้สด" ใช้นวนิยายเป็นเครื่องมือในการสอนจริยธรรมแก่อ่าน นวนิยายอีกหลายเรื่อง เช่น ทะเลดำอิม เพทริคาโรงแรม ชาวอนกนา ชายสะทอนให้เห็นปัญหาสังคมในคานต่าง ๆ นอกจากนวนิยายจะเป็นเสมือนกระจกที่สะท้อนให้เห็นปัญหาสังคมแล้ว นวนิยายบางเรื่องยังมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ด้วย ในประเทศอังกฤษ เรื่อง David Copperfield ของ Charles Dickens ทำให้รัฐบาลต้องออกกฎหมายปฏิรูปการใช้แรงงานของเด็ก ในอเมริกา เรื่อง Uncle Tom's Cabin ของ Stowe ก่อให้เกิดความคิดในการเลิกทาส ส่วนนวนิยายของไทย อาจจะไม่มองไม่เห็นอิทธิพลที่มีต่อสังคมชัดเจนนัก แต่ก็คาดได้ว่านวนิยายบางเรื่อง ผู้แต่งมีจุดมุ่งหมายจะปฏิรูปสังคมให้ดีขึ้น เช่น เรื่อง เขาชื่อกานต์ ผู้แต่งได้พยายามสะท้อนภาพความแตกต่างของสังคมเมืองกับสังคมชนบท อาจเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นรัฐบาลให้หันไปสนใจพัฒนาสังคมชนบทที่มีแต่ความแร้นแค้นให้ดีขึ้นได้

✓ นวนิยายจึงจัดว่าเป็นหนังสือที่ให้ประโยชน์แก่อ่านและสังคมหลายคาน นักปราชญ์บางท่านให้ความเห็นว่าหนังสือทุกเล่มย่อมมีประโยชน์แก่อ่านทั้งสิ้น แม้จะเป็นหนังสือที่ขาดศิลปะแห่งการเรียบเรียงคำ ไร้ความคิดที่เป็นเหตุผลปราศจากคุณค่าใด ๆ ก็ย่อมจะให้ประโยชน์ในแง่ที่ว่าผู้อ่านจะได้มองเห็นลักษณะของหนังสือที่ไม่ดีว่าเป็นอย่างไร ช่วยให้อ่านเกิดวิจาร์ณญาณในการเปรียบเทียบได้ การอ่านหนังสือจึงสำคัญอยู่ที่การ "รู้จักเลือก" และ "รู้จักอ่าน" การที่ผู้ปกครองครู อาจารย์ เป็นห่วงกังวลในการอ่านนวนิยายของเด็ก ๆ เพราะเกรงว่าจะไม่มีวิจาร์ณญาณในการอ่านคือพอที่จะเลือกรับส่วนที่มีคุณค่าของนวนิยายนั้น ด้วยเหตุนี้การสอนอ่านนวนิยายจึงควรหัดให้รู้จักอ่านถึงขั้น "อ่านเป็น" ด้วย

✓ การสอนอ่านในระดับมัธยมศึกษา ตามหลักสูตรพุทธศักราช ๒๕๐๓ ใช้นิแบบเรียนวรรณคดีไทยที่บรรจุเนื้อหาหลายประเภท มีการคัดตอนมาทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ให้นักเรียนรู้จักวรรณคดีที่สำคัญ ๆ หรือบทความที่ดี ๆ เพื่อให้ นักเรียนได้รับความรู้กว้างขวาง และเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนสนใจใคร่จะอ่านฉบับสมบูรณ์ต่อไป ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ได้แสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ

เรื่องนี้ไว้ว่า

วรรณคดีไทยนั้นทางโรงเรียนก็ทำถูกในเรื่องนี้ คือค่อย ๆ ให้นักเรียนไต่บันไดฟังทีละนอย เลือกเอาบางตอนที่เด็กชอบให้เรียน กวดยกตอนเป็นสิ่งที่เด็กชอบ จึงตัดตอนเห็นว่าไพเราะให้เด็กท่องจำ แต่โรงเรียนไทยทำผิดไป การที่บังคับให้นักเรียนในวัยที่บังคับไม่ได้ คือวัยรุ่น มาถึงวัยนี้นักเรียนจะขอเหตุผลสำหรับทุกอย่าง และขอยุติโต้เถียง พอนักเรียนมีความสงสัยในวิชาใด ครูก็จะใช้วิธีบังคับให้ท่องจำเหมือนเป็นนักเรียนเด็ก เป็นการปลุกฝังความเมือหนายว่าความใจเกือบทุกวิชา^๖

✓ นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อายุเฉลี่ย ๑๕ - ๑๘ ปี อยู่ในเกณฑ์วัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยสำคัญของชีวิต กำลังมีความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลองอย่างรุนแรง เริ่มสนใจชีวิตอย่างผู้ใหญ่ เริ่มแก้ปัญหาให้ตนเอง เด็กวัยนี้สมองพัฒนาเต็มที่ ความจำก็สามารถนำไปขบคิดวิเคราะห์วิจารณ์ได้ ไม่ใช่อ่านเพื่อสนุกอย่างเดียว การสอนอ่านสำหรับเด็กในระดับนี้จึงต้องคำนึงถึงความต้องการตามวัยของเด็กด้วย และหนังสือที่อ่านก็ควรเป็นวรรณคดีที่ทำให้เกิดประโยชน์แก่การดำรงชีวิตของเขา การสอนให้นักเรียนรู้จักอ่าน คิด วิเคราะห์ จึงนับเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยสนองความต้องการของวัยรุ่น

ดังนั้นในหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีพุทธศักราช ๒๕๑๔ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ปรับปรุงรายวิชาในหมวดวิชาภาษาไทย เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการตามวัยของผู้เรียน โดยกำหนดให้มีวิชาการอ่าน และพิจารณาหนังสือเป็นวิชาเลือก ใช้รหัสชื่อวิชาว่า ท ๐๒๑ และได้เปลี่ยนแปลงปรับปรุงแบบเรียนวรรณคดีไทย เพื่อให้ทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ เพิ่มเติม

---

^๖ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ภาษาไทย - วิชาที่ถูกลืม, เอกสารนิเทศการศึกษา ฉบับที่ ๑๓๐ หน่วยศึกษานิเทศ กรมการฝึกหัดครู (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, ๒๕๑๔), หน้า ๒๘.

หนังสืออ่านนอกเวลาวิชาภาษาไทย ให้เลือกอ่านนวนิยาย ๑ เรื่อง และเรื่องสั้นอีก ๒ เรื่อง^{๑)}

✓ คร. สิทธา พินิจภูวดล^{๒)} ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า การที่กระทรวงศึกษากำหนดให้อ่านหนังสือนวนิยายและเรื่องสั้นเป็นหนังสือนอกเวลา นับว่าเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนมาก เป็นการสนองความต้องการของเด็กตามวัย ตามความสนใจ และความอยากรู้อยากเห็น โดยเฉพาะนักเรียนที่เรียนวิชา ท ๐๒๑ การอ่านและการพิจารณาหนังสือ ซึ่งเป็นการศึกษาในภาคทฤษฎีแล้ว ก็จะได้อ่านหนังสือนวนิยายและเรื่องสั้นเป็นภาคปฏิบัตินอกเวลา นับว่าหลักสูตรทั้ง ๒ นี้ เสริมซึ่งกันและกัน และส่งเสริมความสามารถ ความรู้ในการอ่านให้แก่เด็กเรียนด้วย

✓ ในเรื่องการเรียนการสอนวรรณคดี แต่เดิมนั้นมุ่งที่จะเรียนรู้เพื่อเป็นภูมิรู้ประดับตนมากกว่าอย่างอื่น แนวทางที่เรียนก็เน้นทางค่านเนื้อเรื่อง ตัวละคร เหตุการณ์ในเรื่องเป็นสำคัญ การวัดผลความรู้ก็ทดสอบทักษะความจำเป็นส่วนใหญ่ ภายหลังแนวการศึกษาค่อยกว้างขวางขึ้น เริ่มสนใจความรู้ทางด้านอื่น ๆ จากวรรณคดีบ้าง เช่น ศึกษาทางด้านภาษา คำศัพท์ ที่มาของคำ และความหมาย ตลอดจนศึกษาขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมจากวรรณคดี ต่อมาก็มีการศึกษาในแนวประวัติบ้าง เช่น ศึกษาประวัติผู้แต่ง จุดมุ่งหมายของผู้แต่ง หรือ ที่มาของเรื่อง เป็นต้น การศึกษาในแนวทาง ๆ เหล่านี้ได้กระทำกันอยู่แล้วโดยมากในกาเรียนการสอนวรรณคดีไทยในโรงเรียน แต่การศึกษาในแนววิเคราะห์วิจารณ์ยังมีไม่มากนัก ทั้ง ๆ ที่ "การศึกษาวรรณคดีในแนววิจารณ์ จะช่วยให้ผู้ศึกษาเห็นคุณค่าที่แท้จริงของวรรณคดี"^{๓)} เพราะเป็นวิธีการประมวล

^{๑)} คุรุรายละเอียดเพิ่มเติมในภาคผนวก.

^{๒)} สิทธา พินิจภูวดล, จากการสนทนา วันจันทร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๑๕.

^{๓)} สิทธา พินิจภูวดลและคนอื่น ๆ, ความรู้ทั่วไปทางวรรณกรรมไทย ของกรมหลวงวรวงศ์พิเศษส่วนท้องถิ่น (ภาควิชาภาษาไทยคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๑๕), หน้า ๕๓.

เอาแนวการศึกษาวรรณคดีทุก ๆ แนวเข้ามาประกอบกัน มีใช้ศึกษาคำในคำใดคำหนึ่งโดยเฉพาะ และผู้ศึกษาจะต้องใช้หลักการโดยวิเคราะห์แยกแยะแจ่มแจ้งองค์ประกอบของวรรณกรรมทุกชิ้นไปตามทฤษฎีของวรรณกรรมนั้น ๆ การศึกษาในแนววิจารณ์นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจวรรณคดีทุกแง่ทุกมุมแล้ว ยังเป็นทางนำไปสู่ความซาบซึ้งในวรรณคดีได้ด้วย ในเรื่องการสอนวรรณคดีแนววิจารณ์ สุวรรณ เกรียงไกรเพชร ได้แสดงข้อคิดเห็นไว้ว่า

การวิจารณ์วรรณคดีไม่เคยยากเกินไปสำหรับผู้เรียนแต่ละระดับ อยู่ที่ความสนใจพิจารณาพื้นฐานของผู้เรียนและผลการวิจารณ์ให้สอดคล้องกันเพียงไร ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายผู้เรียนควรมีพื้นฐานและความสามารถพอที่จะวิจารณ์และประเมินคุณค่าของวรรณคดีได้ก็พอควร หากผู้สอนจะแนะแนวและหลักการวิจารณ์เบื้องต้นให้แก่เด็กอย่างง่าย ๆ ไม่พยายามยึดเยี่ยความรู้อหรือหวังผลดีเกินจากเด็กมากเกินไป^{๑๐}

นอกจากนี้ สุวรรณ เกรียงไกรเพชร ยังให้แง่คิดเกี่ยวกับการวิจารณ์วรรณคดีไว้อีกว่า การวิจารณ์ไม่ได้หมายถึงการตัดสินว่าดีหรือไม่ดีอย่างเดียว ควรต้องให้มีเหตุผลในการตัดสินด้วย คือ ต้องศึกษาองค์ประกอบของวรรณคดีอย่างละเอียดลออ ตลอดจนศึกษากลวิธีการประพันธ์ จุดมุ่งหมายของผู้ประพันธ์ และความสำเร็จของผู้ประพันธ์ เป็นต้น

ในการสอนวรรณคดีนอกจากจะให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดีไปตามรูปแบบของวรรณกรรมนั้น ๆ แล้ว ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้รับประโยชน์จากการอ่านอีกด้วย ในเรื่องการสอนอ่าน ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุพรรณ ได้

^{๑๐} สุวรรณ เกรียงไกรเพชร, "การสอนวรรณคดีไทยระดับมัธยมศึกษา" กรองภาษาและวรรณกรรม, นครหลวง: ศรีเมืองการพิมพ์ (ประชุมบทความเชิงวิชาการ แขนงภาษาและวรรณกรรมไทย, ๒๕๑๖), หน้า ๒๗๗.

กล่าวไว้ว่า "วิชาการอ่านหนังสือ หมายถึง การสอนให้นักเรียนรู้จักกับงานเขียนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ให้อ่านด้วยความพินิจพิเคราะห์ตามควรแก่หนังสือ"^{๑๑} และท่านผู้นี้ได้กล่าวถึงพฤติกรรมอันควร เกิดในการสอนอ่านไว้ดังนี้

๑. สามารถอ่านหนังสือด้วยความเข้าใจ คือ ได้รับความรู้ที่ใกล้เคียงกับผู้แต่งซึ่งเจตนาให้เข้าใจ อาจเสริมสร้างบางอย่างที่ผู้แต่งไม่กล่าวเจตนา แต่ไม่บิดเบือนสาระ โดยเฉพาะในทางเป็นโทษแก่คนหรือผู้อื่น

๒. สามารถแยกแยะข้อความรู้ที่ได้จากผู้แต่ง ออกจากความคิดเห็นของผู้แต่ง

๓. สามารถแยกแยะข้อคิดเห็นที่ตนพอใจว่า ที่ เป็นเช่นนั้น เพราะเหตุใด และนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองได้

๔. สามารถแยกแยะข้อความรู้ที่เป็นประโยชน์ และไม่ เป็นประโยชน์แก่ตน

๕. สามารถวิเคราะห์ส่วนประกอบของหนังสือที่อ่าน

๖. สามารถวิเคราะห์ทฤษฎี หรือ กลศิลป์ที่ผู้แต่งใช้เขียน

๗. เกิดความนิยมการอ่านหนังสือ

๘. เกิดทรรศนะกว้างขวางขึ้น เพราะเหตุที่ได้อ่านหนังสือ^{๑๒}

การสอนให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมการอ่านดังที่ ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ กล่าวไว้ เป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในการสอนอ่านวรรณกรรมประเภทนวนิยาย เพราะนวนิยายเป็นหนังสือที่ผู้เขียนสามารถจะแสดงทัศนะและความคิดเห็นในแนวทาง ๆ ใดอย่างกว้างขวาง เพื่อส่ง "สาร" มาสู่ผู้อ่านได้อย่างเสรี ผู้อ่านในฐานะเป็น "ผู้รับสาร" จึงควรมีวิจาร์ญาณในการเลือก

^{๑๑}ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, "นักเขียนในฐานะผู้ประกอบศิลป์" ปากไกลฉบับวรรณกรรมวิพากษ์, รวบรวมและจัดพิมพ์โดยสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย, (พระนคร: ๒๕๑๘), หน้า ๑๕๕.

^{๑๒}ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, "เนื้อหาและขอบเขตวิชานี้ในหลักสูตร" วรรณกรรมไทยปัจจุบัน, หน้า ๑๐๘ - ๕.

รับสารที่เป็นจริง ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม' นอกจากนี้การอ่านหนังสือ
นวนิยายควรส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักสังเกตน้ำเสียง (tone) ของผู้แต่ง เพื่อ
จะได้เข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้แต่งด้วย

✓ นอกจากการส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยมีความเห็น
เพิ่มเติมอีกว่า นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายควรมีความรู้ในเรื่องศิลปะ
การเขียนนวนิยายบ้าง รูวนวนิยายที่ดีควรมีลักษณะอย่างไร เพื่อจะได้นำมา
ประกอบการพิจารณาถว้ช้ของผู้แต่งว่า ผู้แต่งมีวิธีกำเนินเรื่องอย่างไร การ
สร้างฉาก ตัวละคร เหมาะสมกับเนื้อเรื่องเพียงใด เพื่อให้ได้ประโยชน์และ
ได้รับความเพลิดเพลินจากการอ่านหนังสือประเภทนวนิยายมากยิ่งขึ้น

✦ ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ จุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์นวนิยายที่เป็น
หนังสืออ่านนอกเวลาในคานองค์ประกอบ กลวิธีการประพันธ์ และทัศนคติของ
ผู้แต่งในคานต่าง ๆ ที่สอดแทรกอยู่ในเนื้อเรื่อง เพื่อให้เป็นแนวทางการอ่าน
นวนิยายสำหรับนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่เนื่องจากมีเวลาจำกัด
จึงได้เลือกวิเคราะห์เฉพาะหนังสืออ่านนอกเวลาในระดับ ม.ศ.๔ เท่านั้น
ได้แก่เรื่อง อุคมการบนเส้นขนาน ของ "อรุณมณี" เรื่อง กองทัพธรรม ของ
"สุชีพ ปุณฺณภาพ" และเรื่อง หงมหาราช ของ "เรียมเอง" ส่วนนักเรียนใน
ระดับ ม.ศ.๕ ก็สามารถใช้แนวทางเดียวกันนี้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณนวนิยาย
ที่จะอ่านต่อไป ตามความเหมาะสมกับลักษณะและประเภทของหนังสือนวนิยายนั้น ๆ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อวิเคราะห์คุณค่าของหนังสือนวนิยาย ที่กำหนดให้เป็นหนังสืออ่าน
นอกเวลาสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย
พุทธศักราช ๒๕๑๘ ในคานต่าง ๆ ต่อไปนี้

๑.๑ ในคานวรรณคดี พิจารณาแนวคิด โครงเรื่อง ตัวละคร
ฉาก ฯลฯ

๑.๒ ในคานศาสตร์ต่าง ๆ พิจารณาทัศนคติของผู้แต่งเกี่ยวกับ

ปรัชญาชีวิต การเมือง สังคม ฯลฯ

๑.๓ ในด้านศิลปะการแต่ง พิจารณาถว้วิธีการดำเนินเรื่อง
การเลือกใช้ถ้อยคำ

๒. เพื่อหาแนวทางในการอ่านหนังสือประเภทนวนิยายให้แก่ักเรียนใน
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

๓. เพื่อสำรวจความคิดเห็นของครูและนักเรียนชั้น ม.ศ.๔ ที่มีต่อหนังสือ
นอกเวลา ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

* ขอบเขตของการวิจัย

๑. ผู้วิจัยจะวิเคราะห์คุณค่าของนวนิยายนอกเวลา เฉพาะที่เป็นนวนิยาย
เท่านั้น ซึ่งมีอยู่ ๓ เล่ม ได้แก่ อุคมการบนเส้นขนาน กองทัพธรรม และ
ทุ่งมหาพระราช

๒. คุณค่าในด้านต่าง ๆ ของหนังสือนวนิยายที่ปรากฏอยู่ในวิทยานิพนธ์
เล่มนี้ ได้จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัยซึ่งได้รับการปรับปรุงและเห็นชอบจากอาจารย์
ผู้ควบคุมการวิจัยส่วนหนึ่ง และจากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชากรอีกส่วนหนึ่ง

๓. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ

๓.๑ ครูผู้สอนวิชาวรรณคดีไทย ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

จำนวน ๓๐ คน

๓.๒ นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

ปีการศึกษา ๒๕๑๘ จำนวน ๓๐๐ คน คือ นักเรียนโรงเรียนวัดกมภูภักษัตริย์

โรงเรียนเบญจมาภราชาลัย โรงเรียนเทพลีลา และโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย

ใช้จำนวนประชากร ๑๐๐ คน ต่อหนังสือนวนิยาย ๑ เล่ม

ข้อตกลงเบื้องต้น

๑. ผู้วิจัยถือว่าคำตอบที่ได้จากแบบสอบถาม ไม่มีความแตกต่างกันตาม
ประเภทของโรงเรียน และเพศของนักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม

๒. ในการวิเคราะห์หนังสือนวนิยายแต่ละเล่ม ข้อมูลที่ได้ นอกจากจะเป็นความคิดเห็นของผู้วิจัยเองแล้ว อาจจะได้มาจากความคิดเห็นของผู้ควบคุมการวิจัย หรือสอบถามรวบรวมจากผู้เชี่ยวชาญทางการวิเคราะห์ และวิจารณ์หนังสือ

๓. คำตอบที่เป็นความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างประชากร ไม่จำเป็นต้องตรงกับความคิดเห็นของผู้วิจัย

ความจำกัดของการวิจัย

ความจำกัดของการวิจัยนี้อาจเกิดขึ้นได้เนื่องจากวิเคราะห์หนังสือยังไม่ มีหลักเกณฑ์ที่ตายตัว แม้จะมีผู้พยายามกำหนดขั้นตอนและหลักการวิเคราะห์ไว้ แต่ก็ยังไม่เป็นที่ตกลงยอมรับกัน เป็นเพียงสมมุติฐานของนักวิชาการแต่ละท่านเท่านั้น นอกจากนี้ลักษณะการวิเคราะห์ยังหนีไม่พ้นลักษณะที่เป็นอัตนัย เพราะวรรณคดีเป็นงานทางสุนทรียะ เป็นศิลปะ จะทำให้เป็นศาสตร์ที่มีกฎเกณฑ์ตายตัวและมีความเห็นตรงกันทุกคนย่อมทำได้ยาก ความคิดเห็นในการวิเคราะห์ประเมินคุณค่าวรรณกรรมย่อมแตกต่างกันตามประสบการณ์ สภาพแวดล้อม ชีวิตส่วนตัว และแตกต่างกันตามความเชื่อ ทัศนคติ ระดับสติปัญญา และระดับการศึกษาด้วย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

๑. ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวรรณกรรมประเภทนวนิยาย ตามที่ได้กำหนดให้เป็นหนังสืออ่านนอกเวลา ในหลักสูตรพุทธศักราช ๒๕๑๔

๒. ได้ทราบความคิดเห็นของครูและนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรเกี่ยวกับหนังสือนวนิยายที่กำหนดให้เป็นหนังสืออ่านนอกเวลาตามหลักสูตร ผลการวิจัยนี้อาจใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาเลือกหนังสือนอกเวลาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

๓. จะช่วยให้นักเรียนเข้าถึงนวนิยายทั้ง ๓ เรื่องนี้ ในแง่มุมต่าง ๆ ให้ลึกซึ้งมากขึ้น

๔. เป็นการเผยแพร่การเรียนวรรณกรรมวิเคราะห์ ในระดับมัธยม

ศึกษาตอนปลายให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. อ่านและศึกษารูปแบบของนวนิยาย องค์ประกอบของนวนิยาย ตลอดจน กลวิธีและศิลปะในการเขียนนวนิยาย จากหนังสือ วารสาร และเอกสารต่าง ๆ

๒. อ่านนวนิยายที่เป็นหนังสืออ่านนอกเวลา ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ตาม หลักสูตรพุทธศักราช ๒๕๑๘ ทั้ง ๓ เล่ม อย่างละเอียด

✓ ๓. วิเคราะห์หนังสือนวนิยายทั้ง ๓ เล่ม ในค่านองค์ประกอบ กลวิธี ในการแต่ง ความรู้ ข้อคิดเห็นในด้านต่าง ๆ ที่สอดแทรกอยู่ในเนื้อเรื่อง ของ นวนิยายนั้น ๆ

๔. สร้างแบบสอบถาม ๒ ชุด เพื่อสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน ระดับ ม.ศ.๔ หนึ่งชุด และสอบถามครูที่สอนวรรณคดีไทยระดับ ม.ศ.๔ อีก หนึ่งชุด

๕. นำผลที่ได้จากแบบสอบถามมาหาอัตราส่วนร้อยละ และหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) แล้วเสนอผลออกมาในรูปตาราง

ศัพท์เฉพาะเรื่องและคำจำกัดความ

การวิเคราะห์นวนิยาย หมายถึง การพิจารณาแยกแยะส่วนต่าง ๆ ของนวนิยาย ไปตามรูปแบบของวรรณกรรมประเภทนวนิยาย

✓ องค์ประกอบของนวนิยาย หมายถึง ส่วนต่าง ๆ ของนวนิยาย ได้แก่ แนวคิด โครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก บทสนทนา ฯลฯ

แบบสอบถาม หมายถึง เอกสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสอบถามและสำรวจความคิดเห็นของครู และนักเรียนเกี่ยวกับหนังสือนวนิยายที่กำหนดให้อ่านเป็นหนังสือ นอกเวลา

ครู หมายถึง ครูผู้สอนวิชาวรรณคดีไทยในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๑๘

จากโรงเรียนเทพลดา โรงเรียนวัดมกุฏกษัตริย์ โรงเรียนเบญจมราชาลัย และ
โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จำนวน ๓๐ คน

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๑๘ จำนวน
๓๐๐ คน จากโรงเรียนเทพลดา โรงเรียนวัดมกุฏกษัตริย์ โรงเรียนเบญจมราชาลัย
และโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย